

TERVE!

Nr 52
Augusti 2015
Årgång 16

MEDLEMSBLAD FÖR SYDSVERIGES FINSKA KRIGSBARN

SOMMARTRÄFFEN 2015

Sommar- träff på Öresund

Att tura på färjan Helsingborg-Helsingör var en ny mötesplats för Sydsveriges Finska Krigsbarn. Vi var ca 50 medlemmar som träffades för en gemytlig eftermiddag. Det krävdes tre turer på Sundet innan samtalsämnena var uttömda. Varje möte präglas av tankar och minne av gemensamma upplevelser från livets början till dagsläget. SFK som förening är utöver ursprunget en grupp med olika livserfarenheter därför blir samtalsträffarna innehållsrika och spännande.

Efter turerna på Öresund med god mat och dryck trampade vi åter Svensk mark på Knutpunkten i Helsingborg och återvände därefter till våra hemorter.

Vi tackar Antti Malminen som var värd för träffen och som tog många fina bilder under resan samt för trevlig gemenskap.

På återseende Kosti

Polisbesök på

Träffpunkt Finland

Ja så kom han då visserligen inte med ett höganäskrus om halsen men med en medryckande berättarförmåga. Den 17/11 var Polis Rolf Paimensalo gäst hos oss på Träffpunkt Finland. 15 medlemmar deltog i mötet.

Rolf berättade livfullt och engagerat om sin ankomst till och barndom i Göteborg. Hans finska föräldrar kom till Sverige för att söka arbete. I Finland rådde det stor arbetslöshet och många finländare sökte sig till grannlandet Sverige för att kunna försörja sig.

Rolf var vid ankomsten till Göteborg 8 år och kunde inte någon svenska. En dag fick han syn på en bil med påskriften POLIS. Det var det första svenska ord som han lärde sig. Ordet fastnade verkligen i hans minne och han beslöt sig redan vid så unga år att han skulle bli just det.

Rolf berättade livligt och intressant om sina vedermödor för att kunna uppnå sitt drömyrke.

Enligt honom så har han aldrig ångrat sitt yrkesval. Han berättade lite från sitt arbetsliv om, både positiva och negativa händelser.

Han fick många frågor om polisyrket t.ex hur han såg på jämförelser mellan svenska och finska poliser. Det svarade han diplomatiskt på att han hade för lite kunskaper på det området för att kunna ha någon åsikt.

Trots att han själv trivs så bra med polisyrket så hoppas han att inte något av hans barn väljer det.

Tiden gick fort och snart var det dags att med en vit Ros och blå Iris tacka Rolf Paimensalo för hans visit hos oss. Hans besök var mycket uppskattat.

Anita Sjöholm

TERVE medlemsblad för Sydsveriges Finska Krigsbarn.

Redaktör: **Antero Ijäs Nilsson.**

e-post: **antero.i-n@telia.com**

Skolgatan 4, 289 31 KNISLINGE

Material till **tidning** skickas till redaktören.

Ansvarig utgivare: **Kosti Markkanen**

Föreningens org.nr 802451-7701 **Plusgiro 13 44 19-1**

Adress: Veikko Bern, sekr. Klörups Backar 157-0
231 95 TRELLEBORG

Barn som blev föräldralösa . . .

*Broschen som delades ut,
ser ut så här.*

Ansökningsblankett hittar du på: **www.kolry.fi**

På sidan hittar du **Sotaorpotunnus**.

Ansökningsblanketten finns bara på finska.

Att söka efter stupade hittar du på Google: **Stupade i de finska krigen 1939-1945**. (på svenska). Behöver du hjälp med att fylla i ansökningsblanketten, får du gärna kontakta mig.

Antero Ijäs Nilsson

FINLANDS KRIGSÄNKOR OCH KRIGSFADERLÖSA

Det finska ordet **orpo** (pluralis orvot) aktualiseras i TERVE nummer 51 i en av Antero Ijäs Nilsson översatt artikel ur Turun Sanomat. Ordet har dubbel innebörd och kan översättas till både faderlös och föräldralös.

Om oss 80000 finska krigsbarn har det under senare år i Sverige skrivits en hel del, det mesta både korrekt och sakligt, en del mera fantasifullt och osakligt. Om Finlands många krigsänkor och krigsfaderlösa barn har det däremot knappast skrivits något alls.

Under kriget stupade sammanlagt drygt 93000 finländare. Kvar blev över 30000 krigsänkor och 50000 faderlösa barn. Hur livet i fortsättningen kunde gestalta sig för krigsänkorna beskriver *Elsa Westerholm* i boken **I SORGENS OCH SAKNADENS TID, VÅRA KRIGSÄNKOR BERÄTTAR**, utgiven på Sahlgrens 2004. Boken bygger på intervjuer,

som författaren – själv faderlös 1944 – gjort med ett trettiotal änkor och deras barn i Österbotten, Nyland och Åboland. Tack vare personlig styrka och hårt arbete kunde många i denna eftersatta grupp segra över tragiken och fattigdomen, som följde i krigets spår. Änkepen-sionerna räckte inte långt.

Om de krigsfaderlösa barnens vidare levnadsöden skriver Matti Höök – själv också krigsfaderlös - i sin bok,

MUISTOJEN KYINELEITÄ (MINNENAS TÅRAR),

Keski-Uudenmaan sotaorvot muistelevat (Centrala Nylands krigsfaderlösa erinrar sig), utgiven 2008. Boken finns tyvärr endast på finska. Många av berättelserna är skrivna av den drabbade huvudpersonen själv.

De flesta baseras på intervjuer, gjorda av Matti Höök.

Elsa Westerholms och Matti Hööks böcker ger gripande och värdefulla insikter i de problemen och umbäranden såväl änkornas som de faderlösa barnens liv kom att kantas av. Gemensamt för bägge grupperna var att det dröjde länge innan de kom i åtnjutande av något, som liknade den officiella erkänsla som både krigsinvaliderna och veteranerna redan från början rönt. Hos många av de drabbade lämnade sorgen och saknaden efter den stupade maken eller fadern livslånga, svårläkta själsliga ärr.

Bägge böckerna rekommenderas varmt!

Jean Cronstedt

Ni som inte har skrivit och skickat in era **INDIVIDUELLA MINNEN SOM KRIGSBARN** har fortfarande möjlighet att skicka in er berättelse. Boken beräknas färdigställas under hösten. Skicka till Antero Ijäs Nilsson, senast under september månad.

Redaktören

NATIONELLT MINNESMÄRKE ÖVER VINTERKRIGET SKAPAS

Den 13 mars 1940 tog det 105 dagar långa Vinterkriget slut. I detta krig stupade över 26000 finländare. På många ställen i Finland existerar lokala minnesmärken, som påminner om Vinterkriget, allt från enkla minnestavlor till stora stoder. Historiskt kunniga utländska besökare har dock länge uttryckt förvåning över att det i landets huvudstad hittills inte funnits något nationellt monument över detta hjältemodiga och världsberömda försvars- krig. Denna brist är nu på väg att åtgärdas.

Ett första steg togs på Ka-

serntorget i Helsingfors den 13 mars 2015, på dagen 75 år ef- ter Vinterkrigets slut. I närvaro av President Sauli Niinistö, för- svarsministern, flera andra re- geringsmedlemmar, vinterkrigs- veteraner och många andra inbjudna gäster murades då grundstenen till det första na- tionella minnesmärket över Vin- terkriget.

Monumentet, som skall invi- gas i samband med 100-årsju- bileet av Finlands självständig- het den 6 december 2017, har skapats av skulptören Pekka Kauhanen. Det har fått namnet "Valon Tuoja" / "Ljusbringaren"

och kommer att bestå av en över nio meter hög staty. Överst står en sex meter hög soldatgestalt i vinterskrud på vakt, den inre belysningen trängande ut genom håligheter längs hela kroppen. Därav sto- dens benämning. Gjutnings- processen är mycket komplice- rad och utförs av ett konstgjuteri i Kuopio. Bortåt 300 bitar skall gjutas i syrefast stål och sedan sammansvet- sas så att svetsningssömmar- na inte syns.

Den beräknade kostnaden för monumentet är 1.35 miljo- ner Euro, fördelad lika mellan staten, staden och den för än- damålet grundade vinterkrigs- föreningen. Som led i penning- insamlingen såldes under tiden 30.11.2014 - 13.3.2015 i alla R-kiosker en speciell medalj, präglad i koppar, för 30 Euro/ st. Betydligt dyrare varianter i silver eller guld har också kun- nat köpas. Som beskyddare av projektet har förre presidenten, nobelpristagaren Martti Ahti- saari ställt sig till förfogande. Christian Keil, en av projektets upphovsmän, sammanfattar deras syn på målsättningen med minnesmärket. "Det skall erinra hela befolkningen, kom- mande generationer och gäs- tande utlänningar om den för Finlands existens och identitet så centrala överlevnadskam- pen. Det skall vittna om det lyckade försvaret, om än till ett dyrt pris, och utstråla tacksam- het, respekt, fredsvilja och för- soning, men också nationellt självförtroende och enighet".

Jean Cronstedt

Göinge- och Kristianstads- sektionerna

Sektionerna hade sin vårträff förlagd till Hembygdsparken i Degeberga. Vård för träffen var Antero Ijäs Nilsson, Knis- linge som hälsade ett 25-tal medlemmar välkomna.

Lunchen åts på trivsamma Café Trolldegen och därefter be- rättade SFK:s nye ordförande Kosti Markkanen, Kristian- stad, om verksamheten i Gärds Härads Hembygdsförening. I den fina och välbevarade lanthandeln som hade flyttats från Ö. Sönnarslöv berättade Ebbe Frostensson mycket om affärens historia. Även det intilliggande vagnmuseet med en massa gamla bil- och hästfordon var värt ett besök.

En liten bit in i parken i en separat byggnad finns Ivar Johns- sonmuseet. Ivar Johnsson var en bygdens son. Många av hans verk är samlade i denna byggnad. Konstnären har bland annat skapat skulpturen "Kvinna vid havet" även kallad **"Sjömanshustrun"**. Den står uppe på toppen av Sjöfarts- museet i Göteborg.

För den sakkunniga guidningen i museet stod Bengt Berg- lund. Vid den efterföljande kaffestunden lämnade vice ordfö- randen en del info om kommande träffar i SFK.

Liisa Granlund, som är född i Karelen och bor idag i Kalmar, berättade om sina krigsbarnsminnen.

Det var en minnesvärd eftermiddag i Degeberga.

Antero Ijäs Nilsson

Inbjudan till höstmötet i Skillinge

**Ordinarie Höstmöte torsdagen 24 september 2015
Skillinge Scoutgård, Kyhlsvägen**

13.00 Samling

13.30 Medlemsmöte, ärenden enligt stadgarna

14.30 Middag

Middagen inleds med en ”macka” av något slag

Sedan serveras tre Glada Laxar

Äppelkaka med vaniljsås

För dem som vill ta gärna med egen ”himmabagad” äblakaga!

Meddela detta till Annikki vid anmälan!

Vaniljsåsen tillhandahålls i Skillinge.

Pris 160:- för medlem, övriga 190:-.

Medtag om så önskas egen starkvara.

Lotteri, kanske får vi tag på riktig Skillingeål. Ev. underhållning

Glöm ej namnbricka, saknar ni sådan säg till Annikki vid anmälan.

Anmälan är bindande, tas emot av Annikki Nilsson.

tel. 046-12 02 53 eller han@bredband.net senast lördag 19 september.

OBS! Begränsat antal deltagare 70 pers, så först till kvarn... gäller.

Vill du stanna över natten i Skillinge? För info ring Leena Strömberg.

0414-306 38. Mob 073-042 80 11

Styrelsen

Välkomna!

Mitt möte med Dorrit Fredriksson

Dorrit Fredriksson 90 år ung

År 1973 skrev Dorrit Fredriksson en bok om sin son. Lennart dog ung var bokens titel.

Jag köpte den då och grät när jag läste den, Lennart blev bara 17 år, dog i cancer.

Efter många år så försvann boken vid en flytt – men jag glömde den inte – den var så välskriven och så gripande.

Nu i år, berättade en bekant till mig, att en Dorrit hade börjat att blogga vid 89 år ålder. Jag frågade då om det var **d e n** Dorrit som skrev boken om sin son Lennart, och det var det.

Genast tog jag kontakt med Dorrit och berättade för henne hur berörd jag hade blivit av hennes bok.

Hon önskade absolut träffa mig, hon som var född och uppväxt i Åbo i Finland men flyttade till Sverige tillsammans med sin man.

Dorrit hade släkt i Karelen, så sin barndoms somrar tillbringade hon där. Hon ville gärna träffa en karelska igen.

När finska krigsbarn åkte tillbaka till Finland var Dorrit med om 6 eller 7 resor, en sådan resa som jag slapp att uppleva, jag blev kvar i Sverige.

Jag bad Dorrit skriva om dessa krigsbarnsresor hon gjorde. Hon är unik, historisk kan man säga, hon har varit med om världens största barnflyttning.

Hon är också unik att vid 90 års ålder kan så lekande lätt skriva om saker och ting som hände för mer än 70 år sedan. Jag är glad över att jag "tog tag" i denna ovanligt unga 90-åringen.

Marjatta Titoff

★ ★ ★

År 1945 måste det ha varit, då jag fick i uppdrag genom Röda Korset (tror jag) att tillsammans med ett antal andra kvinnor resa över till Sverige och hämta hem de finska s.k. krigsbarnen.

Minnena är ganska vaga. Det är ju sjuttio år sedan allt detta hände.

Både Dorrit och jag tycker det är bra om Dorrits efternamn kommer med, det namnet hon hade när hon gjorde resorna. Hon gifte sig sedan med en svensktalande man och då fick hon namnet Fredriksson.

Flicknamnet var: Masalin alltså Dorrit Masalin ifall något krigsbarn eller forskare söker om krigsbarnsresorna så har de Dorrits hela namn där.

//M-a

Skäms idag då jag inser hur barnslig och självupptagen jag var då ännu, tjugo år gammal. Trots kriget. Trots alla stupade, alla krigsinvalider. Trots att jag hade deltagit som Lotta på luftvärnsbatteri utanför Åbo.

Så kan det vara då man själv vuxit upp tryggt och lärt sig tro att livet går att lita på.

Och vi är så funtade att vi håller oss med försvarsmekanismer.

Vi klarar inte av att se fasorna långa stunder. Om vi inte kunde tränga undan, skulle vi inte våga gå ut i livet.

Och i det jag nu skall försöka berätta om, kan finnas många faktafel. Jag berättar, som jag minns det.

För oss, som fick det här uppdraget, kändes det spännande att få åka över till Sagolandet. Det rådde stor varubrist i Finland.

Vi åkte till Haparanda några gånger. Där rusade jag till ett konditori och köpte fantastiska bakelser. Vi fick några kronor i dagpenning för vårt arbete. Långa tågresor var det t.o.r. Minns mest att vi vakade både

Foto av Dorrit år 1945

natt och dag under färden. Vi försökte få barnen att hållas på plats. Två skavfötters på varje brits, som jag minns det.

Vi åkte med båt över från Åbo till Stockholm. Ombord på båten fanns dignande smörgåsbord. Men jag valde alltid blodkorv... Det måste ha handlat om någon brist. Jag hade haft flera olika bristsjukdomar under stor del av kriget. Blodkorv med lingonsylt. Rena delikatessen.

I Stockholm var vi två till tre dygn innan barnen samlades, och i den proceduren deltog inte vi alls. Det innebar att jag hann arbeta som diskerska på olika restauranger. Man var galen på pengar då. Fick ihop till ett par skor t.o.m. Det var som en dröm alltsammans. För övrigt köpte jag mest godis hem till mamma.

På återvägen vakade vi förstås över barnen. Minns inte att jag samtalade med dem. Minns inte att någon verkade ledsen. De var en skock. Vi hade ett uppdrag.

Marjatta Titoff frågade mig en gång om jag minns något särskilt hjärtskärande. Nej. Barnen hade haft det bra tänkte jag då. De hade fina kläder och resväskor och stora godispåsar.

Inte en tanke hade jag på, att det kunde vara synd om någon av dem.

Tänkte inte på att de kanske glömt sitt modersmål. Att de inte kunde prata med sina föräldrar. Själv finlandssvensk, tvåspråkig. Men barnen???

I Åbo stod föräldrarna på kajen och väntade. Minns inte heller det som något extra märkvärdigt. Barnen sändes till Sverige med lapp om halsen. Kanske hade de en lapp också nu. I samma sekund vi hittat rätta föräldrar, var vårt uppdrag avslutat ...

Flyttade själv till Sverige 1946.

Under hela -40talet översatte jag brev från mammas och pappas i Finland till de familjer barnen bott hos i Sverige.

Då tänkte jag att finnarna trodde att de svenska familjerna alla var stormrika. Ibland bad de om för mycket tyckte jag.

Man behöver alltid själv uppleva saker, innan man förstår dem.

Och inte har jag tänkt på det här överhuvudtaget, innan jag lärde känna Marjatta, för vilken allt det här varit centrala livsavgörande skeenden.

Dorrit Fredriksson

VÅRAVSLUTNING

FÖR TRÄFFPUNKT FINLAND i Hässleholm.

Torsdagen den 7 maj hade Träffpunkt Finland sin säsongsavslutning på Restaurant Lövet, på Hässlegårdens Golfklubb. Dagen till ära regnade det kopiöst, när vi medlemmar skulle träffas.

Lunchen var av typ buffé, så var och en kunde alltid välja mellan minst 2 alternativ. De flesta började med en rätt bestående av helt underbara hemlagade biffar med gräddsås och potatis.

Grönsaksbuffén såg till, att vi fick mycket grönt till huvudrätten. Till efterrätt var det åter att välja mellan 2 alternativ. Pannkakor med sylt gillade de flesta. Efter en helt superb måltid var det dags med en kopp kaffe efter maten. Åter var det att välja i tårtbuffén, vilken tårtbit passar bäst idag.

Vi medlemmar hade fått uppleva en helt underbar måltid under glad samvaro och servicen var ypperlig under hela vår vistelse på krogen, varför vi önskar att Träffpunkt Finland alltid har sin vårlunch på "Lövet". Hoppas bara att vädret blir bättre så att flera kan delta.

En mycket nöjd Timo och de övriga.

AKTUELLT

Planerade möten och träffar hösten 2015

Göinge- och

Kristianstadssektionen har sin höstträff i Hässleholms hembygdspark Hässleholm.

Torsdagen den 3 sept. Samling 12.30

Träffpunkt Finland

på Senioren i Hässleholm
Här kommer höstens datum.
13/8, 17/9, 15/10, 12/11
och söndagen 6 dec,
Finlands Självständighets dag.

Klockan 13.00 gäller för samtliga träffar.

Sydvästan

har sin nästa träff den
19/10.
Mötesplatsen, Kirseberg.

Sydöstan

har sin träff i
Församlingshemmet, Ystad
den 1/9 kl. 14.00.

Höstmötet

*Blir traditionsenligt i
Skillinge Scoutgård
torsdagen den 24 september
Inbjudan finns på sid 5.*

Julfesten

*är under planering.
Inbjudan kommer*

Fortsättningskursen

i finska är planerad till hösten. Kontakta Vuxenskolan i Hässleholm. 010-209 32 20

"SYDVÄSTAN"

APRILTRÄFF

Den 20 april var det dags för årets andra träff. Som vanligt hade Markku Juntunen och Liisa Anneberg ordnat plats åt oss på Mötesplatsen i Kirseberg. Det blev snabbt full fart på diskussionerna och samtalen.

Antti Malminen berättade om en tredagarsresa till Norra Finland i augusti 2014. Den startade på Arlanda med flyg till Uleåborg och fortsatte i bil med stopp i Kiviniemi, där äldste brodern Heimo Malminen 79 år bor, Kemi med minnesstaty över finska krigsbarn i hamnen, Rovaniemi, Tiainen, Niesi där Akseli Malminen hade kontoret, Lohiniva, Kittilä, Levi, Pello, Kukkolaforssen, Tornio och sedan åter till Uleåborg. Med på den 100 mil långa bilresan i Finland följde sonen Johannes, 43 år, och barnbarnet Emrik, 9 år. Den skedde exakt 60 år efter den första resan då bröderna Eero (avlidet 2013) och Antti Malminen besökte de nämnda platserna. Akseli Malminen ansvarade för vägbygget mellan Tiainen och Lohiniva. I Niesi fanns kontoret. Målet för vägprojektet var en del i att utveckla det inre av Lappland, som en ersättning för det förlorade Karelen.

Syftet med Anttis resa var att se efter om målsättningen med infrastruktursatsningen 60 år tidigare på något sätt hade uppnåtts. Svaret blev att målet nåtts på ett helt osannolikt sätt! Vägen är numera asfalterad, broarna byggda i betong, husen isolerade och målade och använda som fritidshus. I Kittilä fanns huset kvar med mammans affär. Den är ersatt med en supermarket. Kittilä är en stor centralort med flygfält, 24000 övernattningsbäddar och en hel alpby med hotell vid Levifället, där världscupen i utförsåkning inleds varje år i december.

Anttis slutkläm blev att "vi som kommer från Finland behöver återvända för att se hur landet omvandlats!"

Liisa Johansson läste upp en egen översättning av en mycket gripande krigstida berättelse från Karelen. Denna handlade om det dramatiska och hastiga uppbrottet från hemmet en namngiven karelsk familj tvingades göra. Samma öde i olika varianter drabbade också tiotusentals andra karelska familjer.

Jean Cronstedt

NYA MEDLEMMAR

Ordinarie: Matti Tuomaala Tollarp

Stöd: Tuula Vihavainen Malmö
Tenho Vihavainen Malmö
Birgitta Cronstedt Bjärred
Carl Meurling Bjärred

**Vi hälsar våra nya medlemmar Välkomna
och hoppas ni ska trivas hos oss!**

**OBS! Angående medlemsavgiften GLÖM INTE att
SKRIVA AVSÄNDARE !!!
Vi kan inte spåra dem som inte uppgett avsändare.**